

mægtigede Lydighed, er Ejeren berettiget til straks at hæve Kontrakten og at fordrø Lejligheden rømmet overensstemmende med Forskrifterne i Frd. 27. Maj 1848 § 4 om de Husbeboere, der ere i Ejers faste Tjeneste. Ejeren er derhos, hvis Tjenestehusmanden ikke godvillig fraflytter Boligen, berettiget til uden foregaaende Forlig eller Dom at lade ham udsætte af Lejligheden af Fogeden og paa hans Bekostning.“ Endelig hedder det i den sidste Paragraf: „Saaledes indgaaet forpligte vi os ved vor Underskrift til at opfylde alle de i denne Kontrakt paatalte Bestemmelser, og bliver det gensidige Forhold mellem Ejer og Tjenestehusmand i det hele at bedømme efter Tyendeloven af 10de Maj 1854.“ Dette falder godt i Traad med, at da en Del af vore Godsejere for nogle Aar tilbage var samlet i Aarhus for blandt andet at drøfte Spørgsmaalet om Ændringer af Tyendeloven, udtalte de sig for, at den burde skærpes. Nu tror jeg ikke, at det er den almindelige Opfattelse blandt vor Landbostand, tværtimod, jeg haaber, at hvis der her i Tinget kom til at foreligge et Forslag om Ændringer i Tyendeloven eller, hvad jeg hellere vilde ønske, hvis der fra den højtærede Landbrugsministers Side maatte blive fremsat Forslag om Ændringer i Tyendeloven, maatte de komme til at gaa i human Retning og komme til at bære Præget af en virkelig Arbejderbeskyttelse. Men hvad der her er Tale om, er, at disse Kontraktbestemmelser — en ganske lignende Kontrakt har jeg nede fra Herregaarden Gersdorffslund — aabne for Herremanden og hans befuldmægtigede Rum for den størst mulige Vilkaarlighed. Jeg forstaaer meget vel, at Herregaardsarbejderne høre til den Del af vore Arbejdere, der staaar længst tilbage. Hvilke Udslag af god og smuk Retsfølelse var det ikke, da By- og Landarbejdere for et Par Aar siden flokkedes om Alma Bondesen for at føre hendes Sag til Sejr. Men hvilket Dyb af Raahed var der ikke i det, vi for nogle Maaneder siden læste i en Beretning om, da fynske Herregaardskarle havde moret sig med at beskænke en aandsvag Pige, havde skændet hende og smidt hende i en mudret Vejgrøft, hvorfra man om Morgenen havde trukket hende halvdød op. Hvilken Forskel! Hvilket Maal af Takt og god Tone og Dannelse raader der ikke mellem de socialdemokratiske, tænkende Arbejdere; de organiserede Arbejdere, de, der staa Vagt og Værn ikke alene om dem blandt deres egen Familie, der lide Uret, men ogsaa

om alle dem, der bo paa fjerne Steder, og hvilket ringe Maal af Udvikling er der saa ikke hos de Herregaardsarbejdere, som paa Grund af det Tryk, der i Tidens Løb har hvilet paa dem, paa Grund af deres Fattigdom tvinges til at modarbejde deres egen Interesse, tvinges til at værne om Godsejerens Interesse, hvor det drejer sig om for hans Vedkommende at knægte Arbejderpressen. Man finder her, synes jeg, Momenter, som ikke mangle noget i Grelhed, og som i hvert Fald ere tilsvarende i Grelhed til de Forhold, som for godt et Aarhundrede siden raadede blandt en stor Del af vore Bønder. Da i 1888 Hundredaarsfesten for Stavnsbaandets Løsning fejredes, saa vi ikke alene Ætlinge af de Mænd, som havde siddet paa Træhesten og været kastede i Hundehullet, i Procession drage igennem Gaderne, vi saa Byens fineste Borgere, vi saa Godsejere, Lensgrever være med til at berømme de Begivenheder, som indtraf i 1788.

Den bedste Maade, hvorpaa man imidlertid kan fejre denne store Begivenhed og lignende store Begivenheder paa, er ved, at den danske Rigsdag tager sig sammen om at forbedre de Forhold, der gælde for den fattigste, den daarligst stillede Del af vor Arbejderbefolkning. Vi have med Rette prist saadanne Mænd som Dalgas, der har vundet ny Jord til Danmark, der har bidraget til efter 1864 at gøre Danmark rigere paa Agerbrug, men det er en ikke mindre god Kulturgerning at faa den store Masse af Herregaardsarbejdere, af Tjenestefolk, der ingen offentlige Interesser have, og som ofte sætte en Ære i deres egen Skændsel, som hvem det daarlige Kammeratskab har sat sig til Højbords, dragne med ind i det almindelige kulturelle Arbejde. Det er en Opgave, som den danske Rigsdag fortrinsvis bør beskæftige sig med, saa sandt som det er disse Folk, der trænge mest til at hjælpes. Jeg haaber, at den højtærede Landbrugsminister vil have sin Opmærksomhed henvendt paa disse Forhold.

Der er andre Forhold, jeg ikke her i Dag skal omtale, men som staa i Berøring hermed, og som der ogsaa er god Grund til at beskæftige sig med. Jeg sigter til vore Tjenestedrenge. Ganske vist vil man paastaa, at Forholdene ere blevne bedre, og det ere de vel ogsaa, men der føes stadig megen Uret mod de mange fattige Børn, der tjene ude omkring i Landet som Tjenestedrenge. En Arbejdstid fra Kl. 4 $\frac{1}{2}$ til 7 $\frac{1}{2}$ er ikke ualmindelig, og ofte er den længere, Boligforholdene ere